

DRAMA

Feri Lainšček

Oresteia

Dramatis personae:

ELEKTRA
 KLITAIMNESTRA
 AGAMEMNON
 OREST
 AIGIST
 IFIGENIJA
 KASANDRA
 PILAD
 STAREC
 KAČJELASA ERINIJA
 PASJEGLAVA ERINIJA
 OGNJEGLEDA ERINIJA

Prizorišče: Kraljevska palača v Mikenah.

1. prizor

STAREC:

O, čas vznemirjenja v Mikenah!
 Tu in zdaj, ta čas slutljivo vznemirljivo!
 Kaj le, kaj le — gre glas — se ima zgoditi?
 O, moja siva glava — vseh barv življenja
 in njega varljivih mavric siva — povej,
 povej vsaj enkrat po resnici!
 Povej, kako reka prihodnosti čista priteka.
 Kako se raz obraz in žile in srce sedanjosti razliva.
 Povej — o, prav to povej! — kako kalna je,
 ko potem v preteklosti mineva.

In to se, seveda, v nedogled ponavlja!

Se s tem ponavlja temu svetu tak nasvet,
 da si jaz, starec, ne drznem več nobenega nasveta.

Zato molčim, ko Agamemnon, kralj, Atrajev sin,
 se s tisoči argejskih jader nad Trojce dviga;
 ko z žvenketom ščitov se bodri številna vojska
 in z besedo srdno drug drugemu poguma vliva.
 Ne prosim, ne, za te junake vdane, ki jih čez leta,
 z ussti slave, ali pa morda poraza grenke sline,
 večni veter spet v domač pristan zanese.
 Ne molim niti za junake prave, ki v temah Tartarja
 pestovali bodo svoje zmage ali pa poraze.

Ne prosim torej in ne molim —

a glej!

Boginja lepa Artemis, deviško mlada,
 zalučala je vanje čudno jezo —
 jezo, ki se dviga nad obzorje z nezadržno slo viharja!
 Križempiš zdaj k dnu tišči Agamemnonovo ladjevje,
 vsesemkaj od Halkisa in Aulide.
 Zaman odganja kralj Danajcev srd morja, ki v čelu mu
udarja;
 vse bolj besneč spoznava, da v ujmi ni mu moč doseči Troje.
 Iz ust vojščakov še hujši bes mu odgovarja.
 Le jaz spet molčim —

a glej!

Glej, čeprav ni zadosti le, da vidiš!
 Razumeti moraš teh besed strašansko težo,
 ki Kalhas z njimi Agamemnona očeta nagovarja!
 Ker — neizprosna je Artemis, boginja maščevalna
 in z njo njen brat Paián, zaveznik v sili.
 Kajti — le če daruje Agamemnon svojo hčer bogovom,
 Danajci bodo z dobrim vetrom k Ili pluli!

O, jaz, o siva glava,
 ki sem se zdavnaj že odrekel modrečeve strásti —
 jaz zdaj besede ne morem več zaklenjene držati!
 Poglej — klečim in molim in te prosim,
 o, Agamemnon, Atrajev sin, kralj Danajcev,
 nikar ne stori tega — ne stori tega!

2. prizor

AGAMEMNON:

Kaj le —

kaj mar ne gre beseda, da še mogočni Zeus,
 ko s strelo svojo kljubujoče drevje ruje,

prav tistim, ki najbolj trdno stojijo,
se skrivaj priklanja in dobrika!?

Naj torej dvomim, Agamemnon, vojščak dosmrtni,
ko Ares me z vso vnemo na svoj bal poziva?

Naj mar poraz oznanim vsem tem junakom,
poraz, ki jih neizprosno na zemálska tla priklene,
poraz, ki kal požene in se čez nje razrase
zgolj in le iz mojega poraza?

Seveda ne — hčere takoj mi privedite!

ELEKTRA in IFIGENIJA prideta v spremstvu STRAŽARJEV.
Za njimi KLITAIMNESTRA.

KLITAIMNESTRA:

O, človek, ki vsa ta leta tvoj knežji stol objemam,
ga poljubljam in mu strežem brez ugovora —
kaj res ni več na tem prestolu očeta in ne moža!?

AGAMEMNON:

Ne omenjaj s takim glasom najdražjih mi vezi!

KLITAIMNESTRA:

Kaj lahko v tem trenutku žena in mati drugega stori?

AGAMEMNON:

Kraljica si, Klitaimnestra, Tindáreja slavna hči!
S kraljevskim oprtom na oltarju mogočne dežele stojiš!
Ta oprt, draga moja, niso le mnogooki dragulji
in v najčistejši svili zlati vézanci;
ta oprt, najdražja moja, so tudi nevidne uteži,
zgetene in stehtane iz našega ponosa in časti!
Zato zdaj le odločno semkaj stopi in preudari,
katera bogovom zapisana je hči!

Daj! Daj! Ne polagaj vladarju in vojščaku,
ki je le moških poslov vešč, te tehtnice v roke!

KLITAIMNESTRA:

Ne morem!

Nobena mi ni več in ne manj, kot je lahko le hči.

DRAMA

ELEKTRA:

Nikar! Nikar ne zgublajta zdaj več razuma s tem, katera je za smrt, katera za življenje bolj primerna! Mar ni enako žlahtna naju kri in sladka, da bogovi mogli bi jo z zadoščenjem piti — a edino to je zdaj pomembno! Zato le brž, le brž, vsi vemo, da to pot mudi se! Ne dopustimo vendar Trojcem časa, da Ilov grad bi s kamnom in železom utrdili!

KLITAIMNESTRA:

Kaj pa govoriš, Elektra!? Saj te ne spoznam!

ELEKTRA:

Pa je vendar vse to tako preprosto. Očetu hči rodi se, da bi mu bila v pomoč, ne pa, da bi mu bila prepreka. Tako gotovo misli tudi sestra Ifigenija?

IFIGENIJA molči.

ELEKTRA:

Sicer pa, čemu bi zdaj problem bila izbira? Saj se lahko izberem sama!

KLITAIMNESTRA:

Elektra!? Gotovo se ji blede!

AGAMEMNON:

Molči! Molči, ženska — teh herojskih časov in dejanj nevredna!

ELEKTRA:

Nikar! Nikar ne skrunimo zdaj še z nepotrebno jezo ta kratkó odmerjen čas slovesa, ko kralj se na križpotja dobrega in zla odpravlja. Kaj le je v primerjavi s tem krepost device, s katere smrtno peno njegova pot bo kot pot k svetišču tlakovana? Tako gotovo misli tudi sestra Ifigenija?

DRAMA

IFIGENIJA molči.

AGAMEMNON:

Pripravite jo za daritev, kraljevsko hčer,
hčer mojo, zares mi drago —.

STRAŽARJA pristopita.

AGAMEMNON:

Ifigenijo!

KLITAIMNESTRA:

Ifigenijo!?

ELEKTRA:

Oče! Jaz, vendar, sem se za ta veliki dar izbrala.

AGAMEMNON:

Ka še čakata? Odvedita jo!

STRAŽARJA odpeljeta IFIGENIJO. KLITAIMNESTRA odide za njimi.

AGAMEMNON:

Le bog, ki mu je dano, da v prihodnost gleda,
le on, Zeus, ve, če je bila izbira prava.
A vedi, hči Elektra, beseda, ki drugače je želela,
prav ta beseda tvoja, je kazalec premaknila.
Kajti, Elektra, bila je to beseda,
ki gotovo je življenja vredna — in za njo ti hvala!
Ker, ko zdaj naposled Artemis, boginja končno potešena,
s pravim vetrom napolni plovcem jadra,
v neizprosno negotovost me ta piš zanese.
Skrb moja bo edino le še boj, vihtenje meča —
in pa skrivoma, globoko pod oklepom, skrb o domu.
Verjemi, veliko lažje jo bom zmožel zdaj, ko vem,
da dom varuje tvoja čud odločna
in ne le — kot sem mislil — sreča.

3. prizor

V ozadju obred žrtvovanja IFIGENIJE.

Privršijo KAČJELASA, PASJEGLAVA in OGNJEGLEDA Erinija.

DRAMA

ELEKTRA: KAČJELASA:

Čuj piš okrog vršacev zemeljskega kraljestva!
Čuj šum voda polzečih v nedra podzemnega prekletstva!
In zdaj — čuj glas umirajoči, ki to ga preglašil
in hitra smrt povsem utiša!

PASJEGLAVA:

Le brž! Le brž, da bomo zanesljive priče!
Le brž v poklon tej drobni smrti, ki, kot je neznatna,
gladine morja smrti niti ne zaniha.

OGNJEGLEDA:

Psss, tišina! Morda pa le uho doseže vzdih,
s katerim žrtev po maščevanju kliče!?

KLITAIMNESTRA pride.

KLITAIMNESTRA:

Tak dan, ljudje — o, saj mu ne pristoji svetloba dneva!
Mu niti ne pripada sonce, ki z nebesnim ogljem
zdravo rast in brst vsevprek razvema!
Tak dan, ljudje, je kot notrina groba.
In mi v njem srhljivo gomazeči stvori,
ki večna lakota jih nezadržno k žrtju sili.
Ali v tem grotlu še kdo spozna moža, očeta?
In on v spominu vsaj otroški jok zasliši?
Ali deviško čisti poj dekleta,
ki brezmejno ga časti v svoji himni?

Ne, ni več upanja, Ifigenija!

A vedi, tudi mene poslej težko bo prepoznati!
Kot školjka, ranjeno srce se v oklep zapre,
se z bisernico otrdi, ki se zgosti v taki sili.
Da, Ifigenija — njeno jedro bo iz obupa, besa, nuje raslo,
da nesreča tvoja bila bi maščevana.

ELEKTRA pride.

KLITAIMNESTRA:

Glej — kaj tudi ti si se okopala v bledici,
ki prej tako z zanosom si o naravnem redu govorila!?

DRAMA

ELEKTRA:

Vse, kar sem rekla, tudi zdaj imam v mislih.
Tenkočutno svoje sem prepričanje povzela —
zatorej čista sem pred bogovi in sodniki.
Pa vendar — govorjenje moje je bilo zvijača!

KLITAIMNESTRA:

Zvijača!? Že spet te ne spoznam, Elektra!

ELEKTRA:

Poznam očeta. Res, dobro ga poznam!
Drugačna njegova bi bila izbira, če bi tudi jaz,
kot sestra, uboga Ifigenija, molčala.

KLITAIMNESTRA:

O, kaj slišim!? V tem plesu groze še ena groza!

ELEKTRA:

Je mar grozno, mati, svet živih si želeti?

KLITAIMNESTRA:

O, grozno je, nihče ne ve, kako je grozno,
v možu volka, v hčeri lisico prepoznati —
ki jima je hči in sestra nedolžno jagnje krvavega obreda.
Ne, ni več upanja! Ni več upanja!
Maščevalna sla razjeda mi še slednji tenj razuma,
plaz strašnih misli mi navreva, ki ne želim jih odvrniti.
O, Artemis, boginja maščevalna, le kaj je tvoja jeza,
proti vsemu, kar zdaj jaz, Klitaimnestra,
kada sem storiti!

V tem hipu usmrtijo IFIGENIJO. Erinije pridejo v ospredje.

PASJEGLAVA:

Glej — čudno! Mrtva je devica, z najtežjim mečem
presečena,
a zakljenjena ostajajo neizprosna vrata Hada —
tudi troglavi Kerber še ne laja!

DRAMA

OGNJEGLEDA:

Le semkaj, sestre Erinije!
Ni naš problem nemoč prekletstva Hada.
Pustimo mrtve, zanima nas, kaj se med živimi dogaja!
Le živi so — o tem ni dvoma — tudi tokrat krivi!

KAČJELASA:

Da, klavec Agamemnon!

PASJEGLAVA:

Kal dvoma mu v nedrja spustimo!

OGNJEGLEDA:

Naj med dolgim potovanjem neopazno vzklije,
se zaredi v gromozansko črno kačo, ki mu srce ovije!

4. prizor

STAREC straži v stolpu.

STAREC:

Nihče ne čuti bolj kot starec, da čas mineva.

Povrh so me še za stražarja tega časa naredili,
ki v Mikenah brez vladarja Agamemnona odteka.
Res malo glasov iz dežele Taukrov nas doseže,
nobeden konca bojov še ne predvideva.

Le jaz, stražar pokorni, prežim na známenja ognjena,
ki iz Ide, prek poljan Makista in čez preliv Euripski
nam naznanijo novico o krvi in pepelu Troje.
Le jaz bedim in srčno upam, da bedijo tudi straže
na Mesapiu, na Kitairona grebenih in na Kozjem vrhu,
kajti sicer kaj lahko ugasne ta štafeta.

A gorje, vam pravim, če glas o kraljevi vrnitvi,
nas pravočasno ne doseže.

To vam pravim in že se me lasti zadrega.

Nevajena so moja usta o babjih spletkah klepetati.

Ker, kar kljuva staremu lakaju v ušesa, lahko je le

dozdevek;

v spalnice kraljevih dam pa se ne gleda!

Pa vendar!

Lep čas bo že, odkar se je Aigist, Tiestov sin,
brez vsake vidne nuje preselil v Mikenske dvore.

Kdo ve, kaj dela? S kim biva? S čim trguje?

Je mar Elektra, hči kraljeva, za tiste posle godna?

Ali pa je Klitaimnestra Agamemnonova srdna žena —
ki se ji vsa ta leta med nogami pajčevina dela —
pred najezdo silno in mikavno popustila?

O, kaj pa tvezim? O, jaz, o siva glava, vse bolj siva!

Najverjetneje je to od desetletja, ko mi ni spanca!

Ali pa vendarle — ne bodi ga zdaj treba — od spoznanja,
da ni na tem svetu zrnja brez plevla!?

5. prizor

ELEKTRA:

Neznani hlad soban. Mravljincev gomazenje.

Puščoba, ki v njej še glas več ne odmeva.

In seveda mrak, ki se ob svojem času spet priplazi,
ne meneč se, da zopet nisem užila dneva.

Je res to življenje, ki sem mu deklica naivka pela?
Seveda ne! A kaj storiti?

Čudno je, res čudno —

še kot dete po njem nisem vzdihovala,
zdaj si ga želim, očeta.

Njega, ali pa vsaj reda, ki ga njegova moška volja
v tak, vsega prazni, zdolgočaseni vsakdan prinaša.

Pa tudi res je — on gotovo bi opazil venenje cveta,
ki mi ga je boginja Afrodita dala.

KLITAIMNESTRA pride.

KLITAIMNESTRA:

Kaj pa govoriš, Elektra?

ELEKTRA:

O cvetu govorim, ki se, namesto hčeri, materi razcveta!
Hm, če prav voham — tudi to pot se je ta mati
naoljena in nadišavljena v tujo sobo napotila!

KLITAIMNESTRA:

Ne razumem! Pa tudi, če bi razumela — kaj te briga?

DRAMA

ELEKTRA:

Počakaj! Vedi, da me briga — o, pa še kako me briga!
Molčala sem, ko si vsa ta leta križem roke tiščala
in Ifigeniji, nesrečnici, pogrebne žalopojke pela.
Ko si zroč mimo mene, kot da me ni na svetu,
mojo mladost vnemar pustila —
kaj vem, morda si me celo skrivaj preklela!?
A ob tem, kar se zdaj dogaja, ne smem molčati!

KLITAIMNESTRA:

Kaj da se dogaja?

ELEKTRA:

Odkar Aigist je v hiši, perje si v hipu preobrnila —
hm, široko si razpela krila!

KLITAIMNESTRA:

Spet zlobno govoriš, Elektra! A tudi če je res —
mar bodo ptički ptici kratili letenje?

KLITAIMNESTRA odide.

ELEKTRA:

Glej, glej! To torej iz ženske dela nuja?
Bodo mar ptički ptici kratili letenje...!
O, ptica — pamet ptičja! Bilo bi res najbolje zate,
če bi pri tej priči iz tega gnezda odletela.
Se vzdignila v temo oblakov onkraj tega sveta,
koder edino moževo oko ne seže.
Kajti, vedi, ko nekoč se vrne bojevnik Agamemnon,
jaz o tem ne bom molčala.

Za povrh pa — postelja, v kateri se ta pregreha dela,
je vendar postelja kraljeva!

Mogočno ljudstvo jo z upanjem postilja,
da vladar se kmalu spet spokojno v njej naspi.
Je res mogoče, da tega ne počne njegova žena?
Izvoljenka, kraljica, ki ji je z moževim imenom
dana slava, od vseh slav in slavolokov večja.
O, mati Klitaimnestra, vedi, da sem te preklela!

6. prizor

V ozadju gorijo ognji.

STAREC:

O, jaz — o, nora glava!
 Kaj res se zmage veselim? Saj to mi ne pristaja!
 Če kdo pogleda me, bo v meni prepoznal otroka!
 O, jaz — pa vendar je resnica!
 Glej tam, nad Pajčjimi vrhovi, se plamen dviga —
 kaj dviga, razrašča se in bliska,
 da sleherna sržen nebés doseže iskra!
 O, pozdravljeni kurjači, samotarji v stražnih stolpih
 vse od Hermesa na Lemnu, od Zeusovega Špika in Makista,
 pozdravljeni čakalci, od neskončnega čakanja blodni,
 zdaj se naš spokoj začenja!
 O, jaz, o, siva glava,
 pa vendar — treba je zmagi reči zmaga!

7. prizor

KLITAIMNESTRA in AIGIST v spalnih oblekah, skoraj gola.

AIGIST:

Kaj — kaj se dogaja!?

KLITAIMNESTRA:

Najverjetneje res zmaga!

ELEKTRA pride.

ELEKTRA:

Zmaga — kaj pa! In to kakšna zmaga!
 V silnem naletu je obroč predrla naša vojska!
 Švist mečev, brnenje ščitov, žvenket oprta —
 to še zdaj na vse strani neba odmeva,
 se z nemočnim jokom pokošenih Trojcev meša!
 O, Zeus, o gospod Apolon, na tleh je Priamova vojska,
 ta tla so iz črepinj in pa pepela!

KLITAIMNESTRA:

Govoriš, kot da bi bila navzoča!

DRAMA

ELEKTRA:

Ti pa, vidim, nisi kaj preveč vesela!
Pa menda le nisi po vsem tem razvratu zdaj še upala,
da boš postala vdova?

AIGIST:

Klitaimnestra, ta ženska je res lahko nevarna!

KLITAIMNESTRA:

Nespametna je, Aigist!
A ko se ohladi, morda se bomo le lahko zmenili!

ELEKTRA:

Nikar! Nobene skrite igre in nobenega dogovora!
Moja vest je čista in z njo želim živeti.
Kar zadeva vaju, hm — to pa je že druga zgodba.
Zdaj je konec gnetenja udov pod ogrinjalom Afrodite —
a to pri vsem tem še ni najbolj boleče.
Zidovi naših dvorov že od nekdanj imeli so ušesa,
gorje, če potemtakem imajo tudi usta;
če ta usta na vsem lepem želela bodo govoriti.
Kdo ve, kaj takrat bo storil osvajalec Agamemnon!?

KLITAIMNESTRA:

Nora si, Elektra! Razen tega —
za svoje si zablode napačen čas izbrala!

AIGIST:

Tako je! Naj pri priči pride straža!

ELEKTRA:

Straža!?

STRAŽARJA prideta.

ELEKTRA:

Klitaimnestra, kraljica — boš mar molčala?
Ta človek sredi kraljeve palače vojski ukazuje!
Kdo ve, kaj še naklepa?

AIGIST:

Odvedita jo na mesto, ki bolj varno je od groba!
Kajti grob z gomilo nase opozarja.

STRAŽARJA odvedeta ELEKTRO.

ELEKTRA:

Ne! Saj to se ne dogaja! Zdramite me iz tega sna!
Rešite me iz te blodnje, v kateri tavam slepa!

8. prizor

AGAMEMNON in KASANDRA prideta.

AGAMEMNON:

Oj, božja volja!
Končno spet na tleh stojim, kjer moja bosa noga,
moj život pokončni, moja trdna glava,
najbolj sama sebe se zaveda.
Pa vendar se mi vse to zdaj dozdeva,
kot da le sanjam.

AGAMEMNON otipava tla, jih poljublja.

AGAMEMNON:

Ker — le v sanjah je lahko peščena gruda sladka.
Kamnit predpražnik mehkejši od živalskega trebuha.
Le v sanjah je lahko domača hiša lepša,
kot sem jo vsa ta leta v spominu zidal.
In, glej, nebo nad slavnim mestom bistro,
kot je le misel iz dobrega srca rojena.
Pa vendar — moja zvesta sopotnica Kasandra —
tudi ti veš, da je vse to resnica!

KASANDRA:

Resnica je — samo ne vem, če dobra ali slaba!?

AGAMEMNON:

Eh, ženska si, ki zmeraj dvomi!

DRAMA

KLITAIMNESTRA pride naproti.

KLITAIMNESTRA:

Oprostite za zamudo. Le kaj je ta drobtina dneva
v breznu čakanja, ki so ga napolnila leta.
Sploh pa — odkar me je dosegel glas o zmagi,
ne mislim drugega, kot na daritve.
Višje od najvišjega so segli moji srčni klici,
gotovo že na odprtem morju so pobožni vas dosegli!
A naj še stotič ponovim zahvalo — ?
Glas žene, ki nemočna na okopu čaka,
da Aresova tehtnica se možu v prid prevesi
in glas kraljice, kajpada, ki dan za dnem
so v njo uprte oči kraljestva!

AGAMEMNON:

Dovolj! Dovolj velikih je besed!
Pridušimo vsaj to pot zmagovalcev objestno slavo.
Naj se polagoma poleže, kot se na požgano Trojo
poraza in obupa črni dim polega.
Ker — razen zmagoslavja — ob tem času
navdihujejo nas še marsikatera druga čustva.
Strast moža, recimo, ki jo vojščak neusmiljeno zatira
in se pred njo le z zaobljubo brani.

KLITAIMNESTRA:

Da! In strast njegove zveste žene,
ki se zapuščena niti v ogledalu več ne gleda.
Vse, kar ima od moža, je le to, da ga sanja.
Ali pa si še sanjati ne upa,
da ne bi v snu preveč se vnela.
Oj, ljubi, mož moj, Agamemnon, moraš mi verjeti,
od tega boja vsak drug boj rajši bi sprejela.
Zato mi ne zameri, če ob tem času zmage
sem prepolna vrenja, ki me v spozabo sili,
me v žival spreminja, ki ti pravi — ne čakajva večera!

AGAMEMNON:

Tako je, ljuba! Ne čakajva večera!

KLITAIMNESTRA in AGAMEMNON objeta odideta.

DRAMA

KASANDRA:

Glej — čudno!?

Mar res verjame žena možu, ki spremljevalko s sabo vodi?

In mu verjame tudi, da v nuji k njej ni legel?

Res čudno!?

Privršijo KAČJELASA, PASJEGLAVA in OGNJEGLEDA Erinija.

KAČJELASA:

Kdo — kdo nas drami? Komu se šibijo kolena?

Mar to ni kraljeva hiša, temveč hiša greha?

PASJEGLAVA:

Brrr! Le pogumno, sestre Erinije!

Tudi če nas kliče kralj, to zadeva ni kraljevska,

temveč le smrt človeška!

OGNJEGLEDA:

Psss, molčimo! Bodimo vsaj za hip od smrti tiše!

Kajti ta uničevalka strastna, bolj ko pritaji se,

vse je bliže!

KASANDRA:

O, groza!

Saj ta moja slutnja ni več samo slutnja!

Ne dvignejo se vendar Erinije, strašni stvori,

iz globin podzemnih v svetlobo dneva brez razloga!

O — in še hujša groza!

Se mar spet spolnila moja bo prerokba,

jaz bom pa križem rok čakala?

Čemu mi torej ta moč preroška,

ko pa nisem — kot že mnogih — kneza z njo rešila smrti.

PASJEGLAVA:

Končano je!

Že pasji lajež po prostranstvih Hada se razlega.

KAČJELASA:

In to kakšen lajež! Kar slišim,

je lomast in mnogoglavih psov nezaslišano rjojenje.

DRAMA

OGNJEGLEDA:

Pustimo, sestre, to, kar gre v temne globočine.
Naj razlega se in naj odmeva.
Pogled svoj raje k živim obrnimo.
Le živi so — o tem ni dvoma — tudi tokrat krivi!

KASANDRA:

Spet tak konec torej, kot sem ga prerokovala?
O, moja čud, prav nič dovzetna — kaj sem storila?
Molčala sem in v brezupu upala,
da bom morda vsaj enkrat priča svoje zmote.
O, prav mi bodi! Zato tudi zdaj ne bom bežala!

KLITAIMNESTRA pride. V rokah nosi odsekano AGAMEMNONOVO glavo.

KLITAIMNESTRA:

Kaj je? Kaj zijate?
Ne kázíte s pogledom tega sladostrastja maščevanja!
In čas naj nikoli ne zaceli rane —
ta izvir naj nikoli ne usahne,
ki mi iz njega raz prste sveža kri priteka!
Ker — ljudje in stvori — to je kri mesarja, klavca,
ki je glavo lastne hčere bogovom dal na tnaló!

Kaj je? Kaj zijate? Bolščíte v mater,
ki se je v maščevalni ujmi vsa razvnela!
Od kod ta njena moč? Od kod ta silna ubijalska vnema?
Čudíte se, seveda — ker ste slepi!
Ker ste jo spregledali, ko vsa ta strašna leta,
tu, med vami, vsem na očeh, je tlela.

Ali pa ste jo celo želeli zatajiti,
kot klečeplazni in ponižni zatajijo sami sebe?

Jaz pa vam povem!
Kot se otrok spočne, ta strast se je spočela.
Kot dete v trebuhu je bila ves čas v mojem srcu.
S strahom sem jo várvala in pestovala,
jo dojila z neizmernim upom.
Zdaj vidíte — o, ljubljeni porodni klici! —
sem končno kot otroka v krvi jo rodila.

Takó, kajneda, kot sem nekoč rodila hčer,
Ifigenijo ubogo!

O, Ifigenija!

AIGIST pride. Ogrnjen je z AGAMEMNONOVIM ogrinjalom, nosi njegovo vladarsko palico.

AIGIST:

Kdo — kdo me pozdravlja?
Kneza! Vladarja! Kralja!
Ki mu zvijača — ta trikrat zvita kača —
poslej žezlo bo in krona!
Kdo — kdo pravi, da na tem svetu le s častjo se vlada?
Kajti — najprej in predvsem se vlada!
Čast pa potem še sama pride.
Pa tudi, če ne pride — si je pač sama kriva,
če dobre družbe se, nemarnica, ogiba!

Ampak, kdo — kdo je ta srdna ženska,
ki v tem trenutku slavja ni nič kaj ljubezniva?

KASANDRA:

O, nesrečnica sem, Priamova hči Kasandra,
ki že spotoma sem slutila tvoj smeh zlohotni,
a nič storila, da bi se ti zataknilo!

AIGIST:

Oj, oj, kak pogled in v njem kake strele!
A ne vem, ne vem, če ti bom, kralj, življenje dal,
tudi če boš bolj ponižno zanj prosila!

KASANDRA:

Nič ne bom prosila!

AIGIST:

Ne boš prosila?

KASANDRA:

Le kaj bo moja mrka žalost temu svetu?
Le čemu mu moja moč preroška,
ki iz prihodnosti nam slutljivo moro dela,
pomaga pa v ničemer prav nikoli!
Umrla bom in z mano naj umrejo temu svetu vsi preroki!

AIGIST:

Aj, aj, ti smešna ptica! Če je tako —
saj že vedo razvratnika Aigista straže, kaj storiti!

STRAŽARJA prideta in odvedeta KASANDRO.

AIGIST:

Tak zakon bo pač poslej v veljavi.
Če komu je pretežka lastna glava,
kraljevi mojster mu jo brez pripombe in brezplačno

Enako pa velja, seveda, za vse ostale nepotrebne glave.
Oj, glave, glave, glave — človeške glave,
ki v njih se zmeraj le neumnost kuha.
Da — komu še mar za glave!

Moram reči — tudi lovec Agamemnon jo je prav poceni dal!
Prav je, da pojde z njim še priležnica Kasandra!
Ampak — ali je morda še kje kaka nepotrebna glava!?
Aj, aj, da ni to morda Elektra!?

KLITAIMNESTRA:

Kaj pa govoriš, Aigist!?

AIGIST:

Hm, že prav, že prav! Ampak —
mar ne slišiš, ženska, kaj nama zdaj Apolon pravi!
Zmaga ostane zmaga, le če znaš jo tudi varovati!

KLITAIMNESTRA:

Moja zmaga bilo je tole maščevanje — drugo me ne zanima!
A težko živela bi ob kralju, ki vrh prestola
moral bi se nebogljene ženske bati.
Zato, zapomni si, Aigist — moja hči Elektra bo živela!

9. prizor

STAREC:

Tudi to pride z leti, da se življenje starcu roga.
Res, marsikaj sem užil — ne rečem, da sem bil kaj prida.
Bil sem pač vojak, lakaj, stražar, vratar —
nihče nad grobom, ne bi mogel reči,

da nisem nekaj bil!

A kaj sem zdaj — o, jaz, o siva glava! —

ki so me siloma z mrtvega kralja hčerko poročili?

Res, kaj sem v vsej tej godlji,

ki je neizmerno žalostna in še bolj smešna —
razen tega, seveda, da je nora!

Zavratniku Aigistu sem pač en tak garant,

da Elektra v zakonu ne bo rodila sina maščevalca.

In sem — v nebo vpijoča kreatura — samó še en dokaz,

da dežela v brezumje se pogreza.

Ali pa morda sem že tudi zadnji opomin?

Ker, le kaj lahko se ljudstvu piše v kraljestvu,

kjer spalnica in obedovalnica sta sred prestola;

razen tega pa ob njem še nočna je posoda,

za kralja, kajpada, ki se mu še srat ne ljubi.

O, groza — z nasiljem ustoličene norosti

brezmejna in pogubna groza —

ki v njej Aigist v razvratu poležava

in se pokriva s pernico iz vseh barv napuha!

Ki v njej Klitaimnestra, kraljica, tava,

se le še z Erinijami prereka in zgovarja!

In vsemu temu, kot da ne bo nikoli konca!

O, jaz, o moja siva glava,

morda bi res še kaj ukrenil, če bi meč bila beseda!

In če ne bi, starec, vedel, da človeška pot je le beganje

od veselega do žalnega obreda.

Zatorej — amen! Amen in pod glavo tak velik

zemljast kamen!

10. prizor

KLITAIMNESTRA:

Kaj je? Že spet nesreča? Le komu se zdaj zdi,

da se mi na čelu krvavi madež dela?

Saj sem si ga s pitnim darom že oprala!

Privršijo KAČJELASA, PASJEGGLAVA in OGNJEGLEDA Erinija.

OGNJEGLEDA:

Če bi si ga s solzami prala, že oči bi izjokala.

In ko bi res izginil, ne bi imela več obraza.

DRAMA

PASJEGLAVA:

Tako pa troglavi pes še zmeraj laja.
Če bi le vedela, kako se mu od besa kodra dlaka.

KLITAIMNESTRA:

Pusti me!
Nihče ne ve, da črni breg skrivaj sem prekopala.
Prizanesljivo je iz njega gledala Agamemnonova glava.
Zdi se mi, da se mi je celo smejala.

KAČJELASA:

Tako je prav, morilka!
A spet ni prav, da si tega vesela.
Le če v blatu kot njegova tvoja bi ležala glava,
tak spravljeni smeh bi mu lahko vrnila.

PASJEGLAVA:

Tako pa je reka Usmiljenja še zmeraj kalna.

KLITAIMNESTRA:

Pustite me!
Res je tudi, da sem kosti v svetišču skrila.
Vsako noč bom tam klečala — molila bom in pela.

ELEKTRA pride.
Erinije pobegnejo.

ELEKTRA:

Glej jo! Spet je lagala! O, ta bolna ženska,
ki iz dneva v dan in vse bolj strastno sama sebi laže!
Nenazadnje bo še verjela, da ni storila, kar je storila.
Samo, da jo, morilko, zaobide krivda!

KLITAIMNESTRA:

Elektra — vse, kar sem rekla, je resnica.

ELEKTRA:

Kot je resnica, da si me v svet ščurkov in stenic zaprla.
Me dolge dneve hranila s temo in vlago,
da sem pri teh letih že skoraj gnila.

DRAMA

In kar je tudi res — da si me dala starcu,
ki v nočeh brez spanca od silne žalosti umira,
podnevi pa od sramu še komaj gleda!

KLITAIMNESTRA:

Toda — vse to je vendar storil Aigist!

ELEKTRA:

Priležnik, ki še zmeraj te natika!

KLITAIMNESTRA:

Krivična si, hči Elektra!
Mož pač vzame, kar vzeti hoče!
Dobro veš — še posebej to velja za kralja!

ELEKTRA:

O, beda!
Beda, ki se v njej dušim in grebem vanjo,
kot bi živa zakopana grebla stene groba!
Kaj res ni v tem niti špranje?
In niti najneznatnejšega leska na izhodu,
ki ujetnikom blodnjaka novi čas naznani?
O, ko le ne bi kukavičja mati zatajila še Oresta,
dragega mi brata, ki ste ga kakor psa nagnali!
Ko le ne bi. A kako le ne bi!?
Njegova bidka pot izgnanska
je vendar krona našega prekletstva!

Da! Kaj le zdaj počne moj brat Orest?
Kaj tuhta? In kje hodi?
Ga je mar že dosegel vonj po rodni krvi?
Ali pa morda prav ta zadah odvrča ga od doma?
Toda — ne! Tako vendar ne more biti! To ne gre!
Ker, moj brat je tega roda druga polovica.
Ves lep in bel se nam iz dobrav sveta oglašča.
Toda — ali res lahko ostane lep,
če pa smo mi tako krvavi!?

11. prizor

STAREC kotali velik zemljast kamen, nato počiva. Prideta OREST
in PILAD.

DRAMA

PILAD:

Glej starca! Kaj le dela?
Me res dolgost življenja več ne mika,
če mi bodo leta naložila tako breme!

OREST:

Pozabljaš, da smo na tem svetu dvoji!
Eni, ki nalagajo, in drugi, ki prenašajo bremena.

STAREC:

Mar misliš, tujec, da je res moder tisti, ki modruje?
Posebej, če se njegova golobrada pamet roga starcu,
ki le še ta kamen manjka mu do groba?

OREST:

Kaj bi o tem, oče — grob se pač že najde.
Dobi ga celo tak, ki mu ne pristaja.
Je pa nerodna reč, ko v teh krajih živ in zdrav
si išče žar ognjišča in streho za nad glavo.

PILAD:

Res je, lep čas že trkava.
Zdi se, kot da ta vrata sploh niso vrata.

STAREC:

Kaj češ — že od nekdanj taka je navada,
da berač pač pri stranskih vratih vstopa v palačo.
Zatorej, če mi tale kamen položita na željeno mesto,
ključ od takih vrat pri meni morda lahko dobita.
O vsem ostalem — bomo slišali, kaj bo rekla žena.

PILAD in OREST se upreta v kamen, ga ne moreta premakniti. Pride
ELEKTRA.

ELEKTRA:

U, ti nesnaga stara!
Le čemu ti bo zdaj ta prekleti kamen!?
In z njim vred dva prismuknjena pomagača!
Uf, kaj sem doživela — je od te zgrbane pokveke
na tem svetu še večja kazen?

STAREC:

Ne bojta se. Ženska res šklepeta, a ni si sama kriva.

DRAMA

ELEKTRA:

Molči, grba! Sočuti pač ne bom vsevprek prosila!

PILAD:

Naj se še bolj čudim — videti je, da mu je res žena.

OREST:

Videti je tudi, da ni ravno srečno poročena.

ELEKTRA:

Prosim tujca, da vpričo mene ne omenja sreče.
Kaj to pomeni, sem že zdavnaj pozabila.

PILAD:

Kakor ukazuje gospodinja.
Po taki poti naju zanima samo še ostanek od obeda.

OREST:

O, ne, Pilad!

Mene pa, prav nasprotno, marsikaj zanima.

Recimo, ali ve starec, da ga ta ženska ne gleda kakor žena?

STAREC:

Oj, pamet golobrada — dobro je, da me sploh še gleda.
Kaj mar ne vidiš, kako se ji oči solzijo
zaradi takega nesrečnega pogleda?
Ali če že hočeš — ni mi žena, niti dekla!
To, da me zdaj zlostavlja in z grdlim ogovarja,
je le zato, ker sva nehote v isti krog ujeta.

OREST:

Čakaj, samo to še vprašam — ji ni morda ime Elektra?

STAREC in ELEKTRA pritrdita s presenečenjem.

OREST:

Se potemtakem ne skriva pod to masko odljudnega obraza
tisti usta cefrajoči otroški smeh,
ki se ga izpred davnih let spominjam?
In pa — ali ni ta koder uvelih in zaležanih las
nekam čudno mojemu enak?

ELEKTRA:

Orest!? Kaj res sem dočakala brata?

OREST in ELEKTRA obstojita v objemu.

12. prizor

OREST:

Kaj reči?

Dolgo je bila načrtovana ta vrnitev.

Dokler sem se le v sanjah vračal, so bila to lepa pota.

Zdaj, se mi zdi, bi bilo veliko bolje,

če sploh nikoli ne bi tod okoli lazil.

Ostala bi mi vsaj prelest otroštva, ki v spomin okameneva.

Tak ornament bi še naprej z nemirom nosil.

Zdaj pa se spogledujem s tega časa nemo grozo

in drezam v slutljivi mir, ki me sprašuje —

kaj boš storil?

Mar res moram kaj storiti?

PILAD pride.

OREST:

Zivel sem v krajih, kjer ni klanja.

Dokler me ni zaveznik in razsodnik Apolon vzdramil

in mi prišepnil strašno vest o domu,

še v mislih nisem mravlje zgazil.

Potem — potem, seveda, mi je jelo rojiti v glavi.

Priznam, takrat v mislih sem celo ubijal.

A ti veš, Pilad, da me je še zaradi tega grizla vest.

PILAD:

Orest, ki si mi več kot le prijatelj —

jaz tudi zdaj ti pravim — pojdi vstran!

Brez besed in brez krvi pojdiva svojo pot!

OREST:

Na rojstnih tleh stojim, Pilad!

Naj si niti radovednosti ne potešim,

ki me je sem čez drn in strn prignala?

PILAD:

Toda, saj zdaj sploh več ne gre za to!
Taka zvedavost mi je znana; je kot pogled v lijak,
skozi katerega te strast na dno povleče.
Še preden boš sploh pomislil,
se boš znašel sredi bojev, ki niso tvoji boji.

OREST:

Čakaj, čakaj — tudi to ni prav, da zdaj zanikaš!
Klitaimnestra mi je obglavila očeta!
Njen priležnik zdaj namesto njega v Mikenah vlada!
Sam Apolon pravi, da je treba nekaj ukreniti.
Kaj torej?

ELEKTRA pride.

ELEKTRA:

Ne misli ljubi brat Orest, da sem prisluškovala.
Toda tvoja omahljivost me je vseeno nehote dosegla
in me — seveda spet nehote — nadvse zjezila.
Kaj je to res moj rod in moja kri, sem rekla —
kaj je res mogoče, da tu sredi nezaslišanega vrenja
ta mladi, krepki mož, kot splašena divjad tiči
in se s pomisleki prereka?
O, jaz pa še zdaj slišim zlobni švist rezila,
pod katerim je padla Agamemnonova glava.
In slišim prevzetno kletev klavca,
ki še dandanašnji namesto kralja vlada.
Tudi če ne bi bilo drugega v igri,
mu tega nebrzdanega zadovoljstva ne bi dopustila.
Ta mož se obklada z zlatom, ki le nam pripada.

OREST:

Zaupal sem ti že, Elektra, da ne zmorem takega pohlepa.

ELEKTRA:

Vem, da ti ni mar bogastva.
A kako naj ga ne omenjam, ko pa o prestolu govorim?
Kajti, ljubi brat — prav o tem gre beseda —
vladarsko ogrinjalo so bogovi namenili tebi!
To ve Klitaimnestra, to tudi Aigist že sluti.
Čeprav ni vesti o izgubljenem sinu,
njegov duh po dvoru že prav vsiljeno straši.

Da, še podnevi se Klitaimnestra v sobanah skriva,
Aigist — kot slišim — še ponoči si ne upa spati.
Kaj torej ne izdajajo vsa ta znamenja žrtve,
ki svoj konec čuti!?

OREST:

Povedal sem ti tudi, da vladarska sla me ne razgreva.
Še več — se je celo na vrat na nos odrekam!

ELEKTRA:

O, groza!
Naj mar to pomeni, da je Agamemnon varval sina,
ki ga zdaj noče in ne more niti maščevati!?

OREST:

Ej, odkod zdaj ta bes, Elektra?

PILAD:

Nisem slišal, da bi o maščevanju govorila.
Le o bogastvu in prestolu je bila beseda.

ELEKTRA:

Ti, tujec, molči! Pravzaprav — odidi!
Ne boš vendar sodil o nesreči, ki te ne zadeva?

ELEKTRA se obrne vstran in molči. PILAD končno odide.

OREST:

Priznam Elektra, da me tvoja tožba bega.
Skrbi me tudi, da zdaj kot grob molčiva —
nemočno gledava, kako se med nama zajeza dela.
Čeprav se ne poznavata, nisva zato nič manj brat in sestra!

ELEKTRA:

Tako je to, Orest — tudi reka groze ima dva bregova.
A ti pač nisi stal na onem, kjer mrtvice dela
in z njimi v nabrežje se zajeda!
Ti pač ne veš, kako oči obrača
po smetišču kotaleča se človeška glava,
kako potem že skoraj mrtva srepa naokoli gleda.
Ti tudi nisi videl leska v očeh,
s katerim prosi maščevanja.

Glej, jaz vse to vem!

Še zdaj slišim nori ples morilcev, neizprosnih klavcev,
ki v posmeh jim je očetova krvava glava.
Slišim mater, ki razgaljena — res, skoraj naga —
odriva truplo in čezenj Aigistu se dobrika.

OREST:

O, groza! Vsaj s tem mi prosim prizanesi!

ELEKTRA:

Seveda groza! In to taka, ki ne prizanaša!

OREST:

Naj torej molče poslušaj sin, kaj vse je storila mati,
ki ga je pestovala in dojila?

ELEKTRA:

Še več, Orest — ta sin si ti in ta zver je tvoja mati!

OREST:

Ne, matere jaz nimam več!
Ta hip sem jo izrinil iz zavesti in spomina!

ELEKTRA:

Le kaj ti to pomaga?
Dokler boš živ, ti bo sledila njena temna senca!
Ti nisem rekla, da je zlato ponujala za tvojo glavo?

OREST:

Za mojo glavo?

ELEKTRA:

Živo ali mrtvo!

OREST:

Spet ne razumem? Le čemu sem ji v napoto?

ELEKTRA:

Oj, nezaslišana naivnost!

OREST:

Videti je, da sem res še dete. Križem rok tičim, medtem ko Klitaimnestra bi hladnokrvno noremu Aigistu še sina darovala!

Da! In tako potem naprej — najverjetneje brez konca — dokler od kraljestva neizmerne slave, ne bi ostala le hlastina!

Da! Potemtakem tu zdaj več ne gre za prestol in bogastvo, navsezadnje niti ne za maščevanje!

Temveč me Apolon v boj pošilja z željo, da se končno ta nezdravi red prekine!

ELEKTRA:

O, zdaj ti kličem, moj brat Orest — verjemi, da slehernik tako ti pritrjuje!

Zdaj gre za žrtve, ki naznanijo Danajcem nove čase!

Boš torej storil, junak moj odločni, kar že zdavnaj moral bi storiti?

OREST:

Bom, Elektra.

13. prizor

Privršijo KAČJELASA, PASJEGLAVA in OGNJEGLEDA Erinija.

KAČJELASA:

Glej! Glej naposled temni lesk neba in na njem črn oblak!
Cuj slutljivo šepetavi piš, ki jadra mu napenja!

PASJEGLAVA:

Kje — kje blodi zdaj Klitaimnestra — kod bega?

OGNJEGLEDA:

Če spi in sanja lepi sen, pri priči jo zbudimo!
Če pred nami še zmeraj v dalj beži,
ne dovolimo ji, da bi jo dosegla!

KLITAIMNESTRA pride.

KLITAIMNESTRA:

Spet stvori? Ti, Kačjelasa, in ti, Pasjeglava sestra!
In ti, najstrašnejša, Ognjegleda!? Kaj se dogaja?
Čemu vam glas vrši? Čemu napenjate ušesa?

PASJEGLAVA:

Ha, ha, ha — kaj se dogaja?

OGNJEGLEDA:

Ha, ha, ha — čemu nam glas vrši?

KAČJELASA:

Ha, ha, ha — čemu napenjamo ušesa?

PASJEGLAVA:

Ja, kaj še ne ve, nesreča!?

OGNJEGLEDA:

Morda pa res ne ve?

KLITAIMNESTRA:

Molčite, sestre! Ne bojim se vaše zlobe!
Tudi vašega privoščljivega krohota me ni prav nič strah!
Če smem — zanima me edino, koga boste poslej zalezovale?

ERINIJE molčijo.

KLITAIMNESTRA:

Kajti — dekle, prav nič dobre in prav nič lepe —
kdorkoli že prihaja po mojo nesrečno glavo,
želim, da ga v milosti pustite!
Da, prav to in samo to vas prosim!
Kot kamen naj bo tiha moja smrt.
Moj grob naj ne kliče k maščevanju.

ELEKTRA pride.

PASJEGLAVA, KAČJELASA in OGNJEGLEDA Erinija se umaknejo.
Odslej ves čas oprezajo v ozadju, kukajo in šepetajo.

ELEKTRA:

K molitvi se odpravljam. Pomislila sem —
morda bi bilo prav, če bi te s sabo povabila!

KLITAIMNESTRA:

K molitvi? Res čudno povabilo!?

ELEKTRA:

Čas teče. Nama voljo in telo spodnaša, mati.
A vendar — molitev je za naju, nasprotna si bregova,
edina možna sprava.

KLITAIMNESTRA:

Če je tako, Elektra — pojdiva torej!

Slišati je pasji lajež.

14. prizor

V svetišču.

Na oltarju je odsekana in krvava AIGISTOVA glava. Erinije šepetajo in vršijo v ozadju.

KLITAIMNESTRA in za njo ELEKTRA prideta.

KLITAIMNESTRA:

Aigist, naš kralj!?

ELEKTRA:

On, ki ti je bil mož v dobrem, kraljica!
Mar ni prav, da ti bo tudi v slabem?
Kaj ne slišiš, kako te z grešnimi usti kliče?
Kako te s pogledom zapeljivca vabi!
Ne reci vendar, da ga boš zdaj zavrnila!
O, tega pač zdaj ne moreš reči!

OREST stopi izza stebra s krvavim mečem v roki.

KLITAIMNESTRA: . . . . .

Orest, moj izgubljeni sin!?

ELEKTRA:

Tvoj izgnani sin, Klitaimnestra —
takega junaka nad junaki nevredna mati —
ki si ga v norih dneh spozabe za brezdomca naredila.
Ki bil bi zdaj že drugič žrtvovan,
če ga ne bi Apolónova razsodnost varovala.

KLITAIMNESTRA pristopi, si sname ogrinjalo, položi glavo k oltarju.
OREST dvigne meč, ga čez čas spet spusti.

ELEKTRA:

Zdaj ni čas za omahovanje, brat Orest,
sin Agamemnona, ponosnega vladarja, Danajcev kralja!
Zdaj zbor bogov ti pod prste gleda
in nesrečno ljudstvo z upanjem k tebi se ozira.
Zamahni torej! Zamahni zdaj, Orest!

OREST dvigne meč in KLITAIMNESTRI odseka glavo. Odsekana glava se zakotali z oltarja.

OREST odvrže meč in pobegne.

Erinije se zapodijo za njim.

15. prizor

Truplo STARCA leži na tleh. Na prsih mu sloni kamen, ki ga je bil valil. Ob njem PILAD.

PILAD:

Kdo ve, ali je bila ta smrt naključje?
Je bil kriv kamen? Morda strmina?
Roka, ki v njej ni bilo več moči, da bi ovire zmagovala?
Ali pa je to preprosto in enostavno vdaja?
Da, kdo ve? Če pa je to tako na svetu,
da mrtvi molčijo o skrivnosti svoje smrti,
živi pa ne najdévamo odgovorov.

OREST pride.

Priplazijo se tudi KAČJELASA, PASJEGLAVA in OGNJEGLEDA Erinija. Molče se zavlečejo druga k drugi in obmirujejo.

DRAMA

OREST:

Ne glej me več, Pilad. Tudi k sebi me ne vabi.
Kot sem divjak zaklal si lastno mater,
lahko zakoljem tudi tebe.

PILAD:

Človek — torej te je res dosegla ta nesreča?
Le kako sem lahko upal, da bi te utegnila zaobiti?
Čakaj, po vodo stopim — ta kri se mi upira!

OREST:

Nikar, Pilad. Ne bom se umival.
Niti dežju ne bom dovolil, da bi me opral.
To so vendar materina znamenja.
Taka znamenja, kajneda, pa niso kazeni in nadloga.

PILAD:

Orest! Prijatelj! To so le sledovi boja in zločina,
za katerega moraš verjeti, da ga nisi storil!
Tvojo roko vodila je Elektra!

OREST:

Ne, Pilad, ona pač ni s to krvjo zaznamovana!

PILAD:

A vendar zanjo na tem svetu ni potoka niti reke,
v kateri bi si lahko srce oprala.

ELEKTRA pride. V rokah nosi kraljevo ogrinjalo in žezlo.

ELEKTRA:

Priznam, da sem prisluškovala! In prav sem storila!
Kajti, kdo si, tujec, ki z besedo zlobno
zavajaš ljubega brata, vladarja, vseh Danajcev kralja!
Ki mu ne dovoliš, da bi poslušal pesem slavja,
se veselil odmevu, ki do višav nebeških
in do globin zemáljskih se razlega.
Ne, kralj Orest, dovolj je tega spremstva,
dovolj prišepetalcev in zvodnikov —
zdaj se na mikenskem dvoru novi čas začinja,
le ti ga ne boš odmerjal, ti, ki boš žezlo nosil!

DRAMA

ELEKTRA ponudi ORESTU ogrinjalo in žezlo.

OREST:

Ne, nikar!

Kar srh me spreletava, ko pomislim na ta hlad kovine!

Saj je gotovo še hladnejše od železa meča!

ELEKTRA:

No, no, moj ljubi brat — kralj, pa brez žezla?

OREST:

Kakšna zmeda.

Ne zameri, sestra — toda jaz zdaj res odhajam.

Na pot pojdem, ki je hujša od izgnanstva.

OREST odide.

ELEKTRA:

Orest!? Počakaj! To se tako ne dela!

O, Zeus, vladar, ki hribe in doline in ljudi premikaš,
povej, kaj se dogaja?

Ne boš vendar ženski pustil v rokah žezla,

ki je po njem nešteto moških rok grabilo —

ki so zaradi njega krvavele vojske,

tonile ladje, gorela mesta — o, nesreča, kaj se dogaja?

Si ga mar ti naščuval, tujec?

Te morda pošilja boginja Artemis, zlobna maščevalka?

PILAD:

Zaman vreščiš in tuliš, ženska!

Zaman odganjaš vonj po krvi!

Zaman bogove kličeš in zemeljske sodnike!

Vse je zaman, Elektra — in prav je tako!

PILAD odide za ORESTOM.

ELEKTRA:

Počakaj! Vsaj ti počakaj, tujec!

O, Zeus, pravičnik, ne dovoli, da ostanem sama!

Počakaj, tujec, hotela sem — o, kaj sem hotela?

Kaj — kaj sem hotela?

Erinije se odplazijo. Tudi stražarji zapustijo svoja mesta.

Mikenski dvor povsem opusti.

ELEKTRA poklekne ob truplu STARCA. Pokrije ga s kraljevskim ogrinjalom in mu položi vladarsko palico v naročje. Ga poboža po laseh.

ELEKTRA:

Oj, ti moja siva glava —

ne zameri, da sem iz tebe naredila kralja.

ZAVESA.